

1. Muziek hoort bij Kerst

Kerst is omgeven met muziek. Bijna elke zanger of zangeres organiseert wel een Kerstconcert. Koren, orkesten, solisten, zij laten zich allemaal graag horen in de Kersttijd, daarom is deze lockdown zo verdrietig. Uit onderzoek is gebleken, zo las ik, dat luistercijfers van radiostations verdubbelen als die stations non-stop Kerstmuziek gaan uitzenden. Muziek hoort bij Kerst, of dat nou het Weihnachtsoratorium van Bach is, of de nieuwe Kerst-CD van Sela, of dat het Christmas Carols uit Cambridge zijn of Kerstmuziek van U2.

Muziek is verweven met Kerst, en dat is vanaf het begin zo geweest. Al voor de geboorte van Jezus wordt er gezongen: Maria zingt haar lofzang en Zacharias begint te zingen als zijn zoon Johannes geboren is. Maandenlang kan hij geen woord uitbrengen, en als hij dan zijn mond weer opent, is het eerste wat hij doet: zingen!

En dan breekt de Kerstnacht aan, en in die belangrijkste nacht van alle nachten zijn het hemelse engelen die gaan zingen. Het is een koor, zó groot, zó oneindig, daar zijn geen woorden voor. En de herders? De herders horen het, en als zij het Kind gevonden hebben, en ze gaan weer naar hun kudde, dan gaan ook zij zingen! Lukas vertelt het in vers 20: 'En de herders keerden terug en zij verheerlijkten en loofden God om alles wat zij gehoord en gezien hadden.'

En wat hebben ze veel gehoord en gezien! Dat begon al met die éne engel, die opeens vlakbij hen stond toen ze in het veld op de schapen pasten. Die éne engel, waardoor ze stijf stonden van angst. Vers 9: 'En zie, een engel van de Here stond bij hen en de heerlijkheid van de Here omscheen hen en zij werden zeer bevreesd.' Die herders, die denken dat hun laatste uurtje geslagen heeft.

En alsof dat nog niet genoeg is: opeens is er een hele 'legermacht van engelen', schrijft Lukas in vers 13, 'een hemelse legermacht'. Dat woord 'legermacht', dat komt in de Bijbel vaak voor als het gaat over de engelen. In het Oude Testament wordt God heel vaak genoemd de 'HERE van de legermachten', daarmee worden die hemelse engelenlegers bedoeld. Het is een naam die duidt op Gods macht. Die macht, die is onbeperkt, Hij kan beschikken over miljoenen, miljoenen en nog eens miljoenen engelen, ontelbaar veel.

In het Nieuwe Testament gaat het niet vaak over die enorme engelenlegers, maar hier wel. Als érgens de macht van God naar voren komt op een ongelooflijk indrukwekkende manier, dan is het wel hier, in de Kerstnacht, met die engelenmacht die aan het zingen is: 'Eer zij aan God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in mensen een welbehagen.'

En dan doen de herders wat de engel heeft gezegd: ze gaan naar Bethlehem en vinden het Kind, Jezus, met Maria en Jozef. Het Kind ligt in een kribbe, een voerbak voor dieren. Lukas vertelt het heel eenvoudig. Er zijn geen andere mensen bij, er zijn geen mensen uit de herberg gekomen om wat extra dekens te brengen of om het Kindje te komen bewonderen. Nee, het staat er heel sober in vers 16: 'En zij gingen met haast en vonden Maria en Jozef, en het Kindje liggend in de kribbe.'

2. Waarvoor loofden de herders God het meest?

Ik vroeg me af: als die herders nu weer teruggaan naar hun kudde en onderweg loven ze God, waarvoor zouden ze Hem dan het méést geloofd hebben? Wat is in die nacht nou het méést indrukwekkend geweest? Heel eerlijk: als ik één van die herders was geweest, dan was ik denk ik het méést onder de indruk geweest van die enorme hemelse legermacht, al die engelen, die ook nog aan het zingen waren...

En daarna zou ik meest geraakt zijn door die éne engel, en dat de 'heerlijkheid van de Here' de herders omstraalde toen die engel verscheen.

En dan, als derde, zou ik geraakt zijn door dat Kindje. Natuurlijk, ook heel indrukwekkend, een pasgeboren kind is altijd heel bijzonder, maar toch... ja, een kind, dat zie je wel vaker. Zo héél bijzonder is dat nu ook weer niet. Je hebt allemaal weleens een kraambezoek hier of daar. Of je kijkt even in de kinderwagen van de bureu.

Maar wie ziet er een hemel vol engelen? Een legermacht van ongekende proporties? Wie ziet er überhaupt één engel...? Dat is écht bijzonder! Een engel die straalt in de nacht...

3. Ze loofden God alléén voor dat Kind!

En toch... tóch zingen de herders niet over de engelen, ze zingen niet over die hemelse muziek, ze zingen ook niet over die éne engel, maar ze zingen alléén maar over dat Kind. Hoe weten we dat? Omdat het er staat. Vers 20: 'En de herders keerden terug en zij verheerlijkten en loofden God om alles wat zij gehoord en gezien hadden, zoals tot hen gesproken was.' Dus het ging hen alléén om die dingen waar de engel hun over had verteld. Die engel vertelde niet over zichzelf, en niet over die andere engelen, nee, die engel vertelde over Jezus, over de Messias die geboren was. Dat kleine, kwetsbare Kind in die kribbe, dát zet hun hele leven op z'n kop. Niet die engelen, maar dat Kind!

Zijn die engelen dan niet belangrijk? O zeker, natuurlijk wél! God laat niet voor niets een heel leger engelen zingen! Maar die engelen zijn belangrijk omdat ze allemaal verwijzen naar dit Kind. Uit die enorme legermacht blijkt hoe belangrijk Jézus is! Er is een gigantische hemelse troepenmacht uitgerukt om dat pasgeboren Kind hulde te bewijzen, om het te eren met hun Kerstlied.

Alléén omdat ze de boodschap van de engel hebben gehoord en al die engelen hebben horen zingen, alleen dáárdoor weten de herders dat het Kind in de kribbe niet zómaar een Kind is, maar dat Hij de Koning der koningen is, de Heer van het heelal, de Vrededorst, en door die engelen weten ze dat die hemelse Prins Zich klein gemaakt heeft, zo klein als dat Kind in die voerbak. En precies dát is wat bij hen de tongen losmaakt: dat zó de Redder verschenen is, zó kwetsbaar, zó klein, zó nietig, zó onbeschermd. Als ze dat Kind gezien hebben, gaan ze zingen in de nacht. Niet het grootse, niet het indrukwekkende is voor hen van belang, maar juist dat de hoge God neerdaalt in kwetsbaarheid, in nederigheid, dát is wat hun harten raakt, dát is wat hun ziel verwarmt.

4. God stelt Zich kwetsbaar op... dat raakt je hart

Ook wij gaan door de nacht, net als die herders. Misschien ervaar je deze hele coronaperiode wel als een nacht, een donkere

tunnel, en er is nog geen licht te zien, geen einde aan de tunnel. Op school gaat het al twee jaar anders dan anders. Of je bent student en hebt in feite nog maar weinig van het gewone studentenleven kunnen proeven. Misschien raakt het je, wat er veel bréder in de wereld te doen is, de klimaatverandering, de rampen in Amerika en op de Filipijnen, de oorlogen, de situatie in Afghanistan, de hongersnood in Ethiopië en in Jemen, de spanning rond Oekraïne. Of je gaat in je persoonlijk leven door een crisis heen, een crisis in je relatie, of in je werk, of in je gezondheid, of in je familie. Zo'n tijd van tegenslag kan je bitter maken, of chagrijnig. Of je raakt lamgeslagen. Maar kun je ook zingen, net als die herders? Zingen in de nacht?

Misschien denk je wel: 'Zingen? Nou, ik ben meer aan het overleven.' En wat je dan vooral níét kunt hebben, is dat mensen ook nog eens een keer hárd worden. Felle woorden, felle discussies. Dreigende taal, bedreiging. Verplichtingen: je móét en je zál... Het is er dit jaar bepaald niet gezelliger op geworden in de politiek, in de media, noem maar op.

De herders gaan zingen. Hoe komt dat? Uiteindelijk komt dat niet door die engel, of door die legermacht van engelen. De herders gaan zingen omdat ze de goedheid van God hebben gezien. De goedheid van God, die zichtbaar is in een Kind, in een kwetsbaar Kind. Hoe kan liefde je hart bereiken? Liefde bereikt je hart niet via harde woorden, via verbaal geweld. Liefde bereikt je hart niet als je harnas aanhoudt, als jij je masker niet af durft te doen. Liefde bereikt alleen je hart door kwetsbaarheid. De herders zijn binnengekomen in dat verblijf voor dieren, waarschijnlijk een grot, waar Jozef en Maria waren met hun kleine Kindje. Ze zijn neergeknield voor die kwetsbare Baby, en juist dáárdoor zijn ze vervuld met blijdschap, met de liefde van God. Waar kwetsbaarheid is, daar bloeit de liefde op, en de blijdschap. God laat Zijn liefde zien in een Kind dat gelegd is in een voerbak voor dieren. Hij laat Zijn liefde zien in een Man die gekomen is om te dienen. Hij laat Zijn liefde zien in de gekruisigde Heiland. En is het een wonder, dat het in veel Kerstliederen juist gaat over die kwetsbaarheid?

*Hulploos Kind, heilig Kind,
dat zo trouw zondaars mint,
ook voor mij hebt Ge U rijkdom ontzegd,
wordt Ge op stro en in doeken gelegd.*

Of die regels waarmee we de dienst begonnen:

*Komt, verwondert u hier, mensen,
ziet, hoe dat u God bemint,
ziet vervuld der zielen wensen,
ziet dit nieuw geboren kind!
Ziet, die 't woord is, zonder spreken,
ziet, die vorst is, zonder pracht,
ziet, die 't al is, in gebreken,
ziet, die 't licht is, in de nacht,
ziet, die 't goed is, dat zo zoet is,
wordt verstoten, wordt veracht.*

God laat Zijn liefde zien door Zich klein te maken. God stelt Zich kwetsbaar op. Eigenlijk onvoorstelbaar: een God die Zich kwetsbaar opstelt.

5. Durf uit je rol te vallen!

Ik las een verhaal over een school voor speciaal onderwijs, die een kerstviering aan het voorbereiden was. Van corona had toen nog nooit iemand gehoord. Alles kon nog heerlijk fysiek. De rollen voor het kerstspel moesten worden verdeeld, en één jongen wilde ook heel graag een rol, en vooral een rol waarbij hij ook wat moest zeggen. De leerkrachten aarzelden of hij dat wel aankon. Maar goed, hij was heel vasthoudend en uiteindelijk zeiden ze: 'Weet je

wat? Jij mag de herbergier spelen. Als Jozef en Maria dan aankloppen aan de deur van de herberg, dan moet jij de deur opendoen. En als ze dan vragen of er een plaats is voor de nacht, moet jij alleen maar zeggen: "Geen plaats!" Meer niet.' Ze dachten: 'Dat kan hij wel aan.'

Toen was het zover, de Kerstviering begon, de herberg was ingericht, de vrienden van de jongen speelden de gasten in de herberg. De Maria in het Kerstspel was aangekleed met een kussen onder haar trui, en samen met Jozef sjokte ze vermoeid naar de deur van de herberg. Ze klopten aan en de jongen deed open. 'Ach mijnheer', zei Jozef, 'heeft u een plaats voor ons voor de nacht? We lopen al drie dagen en mijn vrouw zal al heel gauw

een kindje krijgen.' De jongen staarde hen aan. Nu moest hij zijn tekst gaan zeggen, maar er gebeurde niets. Iedereen hield zijn adem in. Maar het bleef stil en de jongen stond daar maar, als aan de grond genageld.

Achter hem, in de herberg, begonnen zijn vrienden te fluisteren. 'Geen plaats! Je moet zeggen: Geen plaats!'

Toen keek de jongen om, en hij zei: 'Ja, natuurlijk, dat weet ik ook wel, dat ik moet zeggen: Geen plaats. Maar... ze mogen wel mee naar mijn huis, naar mijn kamer, dan... dan ga ik wel ergens anders

slapen.' De herbergier moest hard zijn, maar hij kon het niet. Het lukte niet toen hij een vrouw zag die een kind moest krijgen. Hij kon niet meer de rol spelen die hij moest spelen van zijn omgeving, van de samenleving. Juist door zijn kwetsbaarheid kwam hij bij de kern. Door uit zijn rol te vallen en zijn hart te laten spreken, zorgde deze jongen ervoor dat het niet langer een tonéelstuk was, maar een échte Kerstviering. Kijk, dat is voor deze Kerst de boodschap: ben jij bereid om uit je rol te vallen? Want dáárvóór is Jezus gekomen: om je hárte te raken. Blijf jij leven in een toneelstuk, of láát jij je ziel raken door een God die Zich kwetsbaar opstelt?

Als je nou vandaag of morgen iemand spreekt, of als je iemand belt, of als je met iemand eet, vraag het dan eens aan die ander, als een soort theezakjesvraag: 'Hoe beleef je nou wérkelijk deze tijd? Wat doet het met jou?' En durf dan ook jezelf kwetsbaar op te stellen. Vertel niet alleen de koetjes en de kalfjes, maar durf ook je angst te benoemen, en je onzekerheid. Durf te vertellen wat je geloof juist daarin betekent. Of wat je mist in je geloof, waar je naar verlangt. Misschien lijkt God zo ver weg. Zeg het maar. We verlangen allemaal naar mooie Kerstdagen, fijne Kerstdagen, gezegende Kerstdagen, maar het wordt pas echt gezegend als we samen neerknielen bij die kwetsbare Zoon van God. En als we samen met open handen bij God komen, en het zeggen: 'Here God, wij weten het niet. Wij weten het niet hoe het verder moet, met corona, met deze samenleving, met ons eigen leven. Maar U gaf dit Kind, U gaf Uw Zoon om ons te redden, om ons eeuwig leven te geven. Zou U ons dan, mét Hem, niet álle dingen schenken, alles wat wij nodig hebben?'

6. Wat geef ik Jezus? Mijn hart!

In de krant stond een heel artikel over het Kerstdiner. Hoe houden we het een beetje gezellig? Hoe voorkomen we dat er iemand begint over corona en de temperatuur daalt tot onder het vriespunt? Maar die angst is ongegrond als we beseffen wat Kerst wérkelijk inhoudt. De herders hebben dat begrepen. dankzij de engelen weten ze dat het Kind in de kribbe Gods Zoon is, Gods geschenk aan de wereld. En als God het allermooiste geeft wat Hij heeft, zou jij dan ook niet het allermooiste geven wat jij hebt? En wat is dat allermooiste? In het lied dat we gaan horen wordt dat onder woorden gebracht. 'Wat kan ik Hem geven, arm als ik ben? Als ik een herder was, zou ik een lam geven. Als ik één van de wijzen was, de wijzen uit het oosten, dan zou ik óók een cadeau schenken. Maar ik? Ik geef wat ik kán geven: mijn hart.' 'Mijn hart!' Als je je hart geeft aan Jezus, dan geef je het ook aan de mensen om je heen. En je zult merken: dan stroomt de blijdschap naar binnen. Dan ga je vanzelf zingen, als is het midden in de nacht! Amen.